

husholdningen nu og for 32 Aar siden, altsaa Finanslovene for 1904—05 og 1872—73, ere Indtægterne stegne fra 49 til 76 Mill. Kr. Men en stor Del af Indtægterne hidrører ikke fra Skatterne, og denne Del er ikke stegen. Det, der er steget, er kun Indtægten af Skatterne og af Klasse-lotteriet, af hvilket vi have faaet omtrent 3 Gange saa meget i Overskud. Skatterne ere stegne fra 30 Mill. til 66 Mill. Kr., altsaa til mere end det dobbelte, og de ordinære Indtægter ere paa Grund af denne store Skattestigning gaaede op fra 37 til 75 Mill. Kr. Jeg tror, det er saare lykkeligt, at det er saaledes, da der ikke kan være Tvivl om, at denne Skattestigning betyder en forøget Velstand i Befolkningen. Det kan jo være, at man vil sætte et Spørgsmaalstegn for Toldens Vedkommende, idet man siger, at da man nu ikke har saa let ved at faa Mælk at drikke, drikker man til Gængæld mere The og Kaffe. Men man kan jo da se paa en Skat som Arveafgiften, der er stegen fra 600,000 til 1,300,000 Kr. og det vel at mærke under den samme Lovgivning. Det betyder en stigende Velstand, det er der ikke Tvivl om. Hvis den blot var stegen i samme Forhold som Folkemængden, vilde Arveafgiften nu udgøre 800,000 Kr., men den udgør 1,300,000 Kr., altsaa Velstanden er stegen til det halvandedobbelte, godt og vel.

Men er det saaledes glædeligt set fra Statens og Landets Standpunkt, at Indtægterne ere stegne i den sidste Menneskealder og vel at mærke ikke stegne paa Grund af ny Skattepaalæg, men fordi de samme Skatter — til Dels med nedadgaaende Ændringer paa enkelte Punkter — have givet større Indtægter, er det navnlig glædeligt, fordi vi leve i et demokratisk Samfund og derfor i høj Grad behøve dem. Man taler om Systemskiftet af 1901, men man turde ogsaa med nogen Ret tale om Systemskiftet af 1872. Saadan som Forfatningen er, er der ikke Tvivl om, at det er Folketinget, der har sat sit Præg paa den økonomiske Udvikling gennem Finansloven, siden Venstre blev Flertal i Folketinget. Hvis nogen skulde nære Tvivl derom, kan man blot se, hvilke Udgifter det er, der ere stegne stærkest i den Tid. Det er Kultusministeriets og Indenrigsministeriets Budget, som have været Favoriter. Kultusministeriets Budget udgjorde i 1873 kun 700,000 Kr. Nu udgør det henved 8 Mill. Kr. Det er steget til det 11-dobbelte. Indenrigsministeriet har jo faaet Tvillinger; baade Landbrugsministeriet og Ministeriet

for offentlige Arbejder ere komne til, og disse tre Ministerier, som nu optræde med en Udgift af tilsammen 11—12 Mill. Kr., ere stegne til omtrent det 10-dobbelte siden 1872, da Indenrigsministeriets Budget var paa 1,200,000 Kr.

Og hvis man saa vil spørge om, hvad det er, der er steget, kan Stigningen henføres til nogle faa store Grupper. Den første Gruppe af Udgifter danne Udgifterne til Oplysningens Fremme, navnlig til Folkeoplysningen. Naar vi se paa, hvorledes Udgifterne paa Kirkeministeriets Budget ere stegne, er det Folkeskolen, som udviser den største Tilvækst paa $4\frac{1}{2}$ Million Kroner, af hvilke de $2\frac{1}{2}$ Million Kroner hidrører fra den ny Skolelov Ved Siden af de almindelige Udgifter til Folkeskolen, er der nogle særlige Udgifter, som ere stegne i høj Grad, nemlig Udgifterne til Abnormskolevæsenet. Der komme vi ind paa den sociale Lovgivnings Omraade, og her har der fundet en saadan Udvikling Sted, at vi nu ere inde paa en Udgift af 800,000 Kr. til Døvstumme-, Blinde- og Aandssvageundervisningen, medens Beløbet i 1872 kun var en Tiendedel deraf. Men ogsaa Udgifterne til den højere Undervisning og Udgiften til Videnskab og Kunst ere i den Tid, Venstre har haft Raadighed over Statskassen, stegne overordentlig stærkt, nemlig med omtrent 2 Millioner Kroner. Til Universitetet udgive vi nu mere end dobbelt saa meget som, da Venstre blev Flertal, idet der nu dertil udgives 868,000 Kr. imod 424,000 Kroner den Gang. Til polyteknisk Læreanstalt udgives der henved 10 Gange saa meget, til de lærde Skoler over $1\frac{1}{2}$ Gang saa meget som i 1872. Udgiften til Realskolerne er stegen fra 4,000 Kr. til over 200,000 Kr. Udgiften til Kunstakademiet er mere end fordoblet. Til Kunstsamlinger henved fire-doblet. I Sammenligning hermed er Udgiften til Kirkevæsenet kun stegen efter en meget beskedent Maalestok, idet den kun er vokset med 200,000 Kr. i de 30 Aar. I det hele taget er Udgiften til den almindelige Administration, f. Eks. til Ministeriernes Embedsmænd langt fra taget til i samme Forhold som Befolkningens Vækst. Der er dog en enkelt Art af ministerielle Udgifter, der svulmer op, det er Udgiften til Understøttelser, til Ministeriernes Understøttelseskasse. Denne Udgifts Stigning betyder navnlig, at man nu giver Pensioner til en hel Række mindre Bestillingsmænd og deres Enker, der før intet fik.